

negacijo avtonomističnega programa. Na nas pa ni naredila tako slabega vtisa. Nam še dosti dobro ugaja, ker nikakor nismo prijatelji razširjenja kompetence delnih zborov, četudi se čisto nič ne ogrevamo ne centralizem pod nemško komando.

Kmetijska družba kranjska.

Še tekom tekočega meseca vršil se bo občni zbor kranjske kmetijske družbe. Sklican je na dan 26. t. m. in na dnevnem redu so v prvi vrsti volitve v odbor.

Znano je, da so pri zadnjem občnem zboru prav volitve v odbor dale povod obžalovanja vrednim prizorom in nasprotstvom, katera niso nikomur nič koristila, pač pa povzročila več kakor treba pohujšanja in sovraštva, kmetijski družbi pa škodo.

Govori se, da bode tudi občni zbor dne 26. t. m. precej viharen, ker hočejo pristaši takozvane „Gospodarske organizacije“ zopet poskusiti svojo srečo s tem, da se lotijo boja za odbor.

Nam se zdi, da je ta boj do cela nepotreben in da ne bo nikomur koristil, naj se konča že kakorkoli.

Kmetijska družba je doslej vedno in dosledno stala nad strankami in se ni nikdar vtikala v politične boje, dobro vedoč, da je njega naloga, varovati in pospeševati koristi kranjskega kmetijstva sploh, ne glede na politične ozire. To je dejstvo, ki ga ne mora nihče vtajiti in po naši sodbi je pred vsem gledati na to, da družba tudi še v prihodnje ostane nad strankami.

V čem pa je dobiti jamstva, da ostane kmetijska družba zvesta temu vodilnemu načrtu, da se ohrani njena nepristranost in neodvisnost brez ozira na slučajne politične fluktuacije v deželi? Gotovo le v tem, da nobena stranka nima sama zase večine v odboru, da je vsaka stranka v odboru zastopana, a tako, da nima moči, izkoristiti družbo za svoje strankarske namene.

Doslej je bil odbor kmetijske družbe vedno tako sestavljen. V njem so sedeli pristaši katoliško narodne in napredno narodne stranke, kako tudi zastopniki veleposestva. Zbrani so bili najboljši strokovnjaki in zavedajoč se, da ne bode nikdar večine v odboru za strogostrankarske namene, niso niti poskušali zanesti politiko v odbor, ampak so puščali vse politične namene pred vratmi. To je bilo le na korist družbi in tej okolnosti se je v prvi vrsti zahvaliti za lepo in uspešno delovanje družbe in za uzorno soglasje, ki je vedno vladalo med vsemi družbenimi člani.

Pri zadnjem občnem zboru je prišlo do nasprotja. A storili bi katoliško narodni stranki nezasluženo krivico, če bi njo v celoti dolžili, da je hotela v družbo zanesti razpor. Prepričali smo se, da je katoliško-narodni stranki mnogo odličnih mož, ki se nikakor ne strinjajo s poskusom, spraviti v odbor samo pristaše jedne stranke, in prav ti elementi zatrjujejo, da na zadnjem občnem zboru prouzročeni vihar ne izvira iz katoliško-narodne stranke, nego samo iz tistega dela te stranke, ki je zbran okrog

ponesrečene gospodarske organizacije, in ki bi se rad polastil kmetijske družbe, da njena bogata sredstva porabi za saniranj svojih konsumnih društev. In ravno ti moške, ki se tako izjavljajo, starejši gg. duhovniki, imajo za družbo največ zaslug.

Govori se, kakor smo že rekli, da pride tudi dne 26. t. m. do boja. Ako se to vresniči, potem bode na jedni strani stal tisti del katoliško-narodne stranke, ki se je zbral okrog „Gospodarske organizacije“. na drugi strani pa bo stala starejša, za družbo zaslužena dubovščina s svojimi pristaši, potem pa pristaši napredno-narodne stranke in veleposezniki.

Ako bi se vsi tisti duhovniki, ki se ne strinjajo z namero pristašev „Gospodarske zveze“ občnega zbora vdeležili, bi ne bilo dvoma, da zmaga mešana lista. Ali ker marsikdo ne bo hotel stopiti v nasprotje s svojimi političnimi somišljeniki in ostane doma, prosimo vse druge člane, naj se vdeležijo zanesljivo obč. zbora in naj glasujejo za tiste kandidate, ki se jim bodo nasvetovali.

Politični pregled.

Državni zbor. V sredo dne 18. t. m. se je začelo novo zasedanje drž. zbora. Otvoritveni seji je predsedoval starosta Zurkan. Predsednikom je bil izvoljen posl. dr. Fuchs. Na to je čital vodja ministrskega predsedstva vladno izjavo, proti kateri so češki poslanci hrupno demonstrovati. V vladni izjavi je rečeno: Vlada si je svesta, kako težavna in odgovornost polna je njena naloga. Resen položaj, povzročen po političnih borbah zadnjih let, bo deloval na to, da zbornica brez pridržkov uvaža dobrotne vladne namere, da se zopet omogoči parlamentarno zborovanje. Vlada je nevtralna, sestavljena iz mož, ki hočejo v službi cesarjevi vse moči posvetiti državnemu blagru in sicer v smislu sedanje ustave. Vlada se obrača na vse stranke, ne motiti parlamentarnega zborovanja, ker le tako je mogoče dognati narodnostni mir. Vlada si je svesta, kaj pomeni to, da je razveljavila jezikovne naredbe, a te so bile glavna ovira rednega zborovanja. Vlada pa hoče stvar zakonitnim potem končno vrediti v parlamentu. Pri tem se bo ozirala na zakonito priznano enakopravnost raznih jezikov, pa tudi na praktične potrebe in na zahteve enotnostne uprave ter se bo vsega ogibala, kar narode razdružuje, ter vse podpirala, kar jih edini. Vlada se hoče držati parlamentarnega pota ter želi, da se hitro doženo avstro-ogrski pogodbeni zakoni, ker so važni za državo. Vlada si želi časa za gospodarska vprašanja, katerih rešitve narodi težko pričakujejo; jednako zahtevajo kulturne potrebe skrb države, zlasti šole, kjer bo vlada gojila vzgojevalno delavnost in npravno-versko mišljenje. Škode po povodnih po mnogih deželah treba popraviti, zato izroči vlada zbornici primerne predloge. Vlada bo skrbela, da gredo uradi ljudstvu pri vseh opravičenih zahtevah na roke, da se s tem množi zaupanje do uradov in do oblastev, kar je tembolj potrebna, ker je avtoriteta mnogo trpela vsled političnih borb. Vlada upa, da jo bo podpiral vsak, ki poln domoljubja želi svoji domovini najboljše. — Na predlog dr. Engela se je sklenilo, otvoriti o tej izjavi v prihodnji seji, to je v petek, debato.

Stranke in vlada. — Navzlic temu, da se je že otvoril državni zbor, še vedno ni pojasnjeno razmerje posameznih skupin do vlade. Čehi naglašajo v jednomer, da bodo delali najostrejšo opozicijo. Z besedami jo tudi res delajo, z dejanji pa ne. Čehi bi radi imeli, da bi jih vsa desnica

krepko podpirala v boju proti ministrstvu. Oni bi radi ostali pri desnici, ker upajo, da tako najprej odstranijo sedanje ministrstvo in pomorejo na krmilo ministrstvu desnice. V resnici so tudi vse desničarske stranke se izrekle za to, da ostane desnica solidarna, ali iz njihovih izjav izhaja jasno, da razen Čehov nobena ne mara stopiti v opozicijo. Radi tega je mej Čehi nastala velika nezadovoljnost, ki dobiva izraza v grožnjah proti nemški katoliški stranki. Ta stranka igra sedaj v resnici prvo vlogo v državi, ubirati pa hoče strune na dve strani. Čehi jej groze, da se združijo z nemškimi liberalnimi strankami proti nemški katoliški stranki, kar bi slednjo popolnoma ugonobilo. Prav radi tega nimajo izjave solidarnosti desničarskih strank nikake realne vrednosti. Ta solidarnost stoji samo še na papirju in se utegne pri prvi priliki razmazati, čim bo treba resno nastopiti proti vladi. — Pa tudi v nemških strankah, ni jedinstvi. Velika večina nemške levice je sicer z novo vlado popolnoma zadovoljna in ne želi drugega, kakor da bi jo mogla podpirati, saj jej daje sestava ministrstva najboljšje jamstvo, da se bo vladalo v levičarskem smislu. Toda nemški radikali niso zadovoljni. Ta radikalizem bi se hitro posušil in bi ovenil, če bi moral opustiti ščevanje in propagiranje veleizdajskih idej in zato naznanjajo, da jih vladna izjava nikakor ni zadovoljila, in da bodo boj nadaljevali. Posebne važnosti to pač ni. Če nemški liberalci in nacionalci radikalne obstrukcije ne bodo podpirali, bo ta brez pomena.

Volitev predsedništva poslanske zbornice. — V prvi seji je bil izvoljen samo dr. Fuchs. Volitev obeh podpredsednikov se je odložila do današnje seje, ker še ni odločeno, če pade dr. Ferjančič ali če ostane. Desnica je najprej sklenila, da mesta prvega podpredsednika ne prepusti opoziciji, češ, da si mora zavarovati vodstvo parlamenta. V zadnji uri pa je nemška levica pismeno izrekla željo, naj se njej prepusti mesto prvega podpredsednika. Vsled tega so se začela pogajanja in kaže se, da bode dr. Ferjančič padel. Nemška katoliška stranka ima namreč namen, glasovati z opozicijo, tako da bi dobil dr. Ferjančič k večjemu slovanske glasove, a še to ni prav zagotovljeno. Da, ta solidarnost desnice je vredna zlata!

Jezikovne naredbe za Češko in Moravsko. — so bile preklicane dne 17. t. m. Preklic je sicer obudil silno razburjenost po vsem Češkem in prišlo je tudi v raznih krajih do večjih demonstracij, ali tistih velikih izgredov, katerih se je vlada tako bala, da je bilo vojaštvo konsignirano, tistih izgredov ni bilo. Ker je bil prvi dan prestan, utegne razveljavljanje jezikovnih neredb ostati brez tistih revolucionarnih posledic, ki bi se bile prav lahko primirile.

Bilinskiga jezikovni načrt — Bivši finančni minister Bilinski želi postati ministerski predsednik ali vsaj voditelj desnice na mesto starega Jaworskega in ker ve, da je rešitev jezikovnega vprašanja tista točka, okolu katere se suče vsa notranja politika, je hitro skoval načrt jezikovnega zakona. Stranke desnice so s tem načrtom baje zadovoljne, ali ker je sestavljen na podstavi avtonomnega določevanja dež. zborov glede rabe dež. jezikov, dvomimo, da zadobi kdaj veljavo.

Srbija. — V tej nesrečni deželi vlada sedaj mir. Milan je uničil svoje nasprotnike. Rusija sama se ne more upreti, Avstrija pa se neče, s pretvezo, da nima pravice, vtikati se v notranje zadeve. Narod se ne upa ganiti, zakaj kdor se gane, tisti je izgubljen. Koliko krika in vika je bila za Dreyfussa, za žrtve Milanovega trinoštva pa se živ krst ne zmeni, dasi trohne v najstrašnejših ječah.

Bolgarija. — Dolgotrajna ministrska kriza se naposled končana tako, da ni treba razpustiti narodnega sobranja. Novo ministrstvo sta sestavila Jvančev in Radoslavov. V bistvu je

to ministrstvo Grekov brez Grekova. Najvažnejša naloga tega ministrstva je uredba državnih financ. Te se nahajajo v najobupnejšem stanju in je prav lahko mogoče, da pride do državnega bankerota.

Vojna v južni Afriki se je resnično začela in sicer še predno se je mogla angleška nanjo primerno pripraviti. Z Buri se kaže, da jo potegne vse holandsko naseljenje na Kapu in v Natalu. Vojne operacije so Buri začeli na dve strani. Prodrli so proti vshodu v angleški Natal in tam zavzeli mesti Newcastle in Dundee, proti zapadu pa so vdarili na Mafeking in na Kimberley ter oblegajo ti dve mesti. Pretrgali so železniško zvezo obeh teh mest s Kapom in če ne pride Angležem hitro pomoč, izgube ti dve utrdbi, in bodo imeli Buri svobodno pot v Kaplandijo.

Novi delniški regulativ.

Že mnogo let se je pri nas oglašala želja, naj se vender izvede toli nujno potrebna preuredba delniške organizacije. Komaj deset let potem, ko je bil izšel cesarski patent iz l. 1852., s katerim se je uredilo vse združevanje in tudi združevanje kapitala, začeli so se poskusi legislativne preustrojbe. Ponavljali se se zdaj v kratkih zdaj v daljših presledkih, ali vsi ti poskusi so ostali do naših dnij brez uspeha.

Odpor proti gospodarjenju tiste ministerske komisije, v katere področje spadajo delniška društva in v kateri sede zastopniki ministrstva notranjih del, finančnega, trgovinskega justičnega in poljedelskega ministrstva, je bil sčasoma postal splošen in intenziven in čestokrat se je čula sodba, da je ta komisija največ kriva gospodarskega zaostajanja naše monarhije, ker dela asocijaciji kapitala najneverjetnejše ovire.

Zlasti ostre tožbe so se čule proti sistemu koncesijoniranja, kateri je v rečenem zakonu utemeljen, ki pa zadušuje vsako inicijativo ter je kriv, da je Avstrija ostala daleč zadaj za tistimi državami, koder združevanju ne delajo taci ovir, kakor pri nas.

To zaostajanje karakterizujejo nekatere številke prav dobro. Pri nas se je v letih 1892 — 1897. številno delniških družb efektivno pomnožilo od 399 na 454 družb, torej za 55 družb, dočim se je v Nemčiji število delniških družb efektivno pomnožilo za 762. Tudi v primeri z Ogrsko se vidi velika stagnacija v naši državni polovici, zakaj na Ogrskem je v letih 1890 — 1895 število delniških družb od 682 naraslo na 904 in se je torej pomnožilo za 222 družb.

Agitacija v Cislitvanski, katera je imela namen, izposlovati reformo delniškega prava, je v zadnjem času postala tako intenzivna, da se je morala vlada nanjo ozirati. Posebno živ izraz je zadobila ta agitacija z memorandumom, kateri je finančno ministrstvo izdalo začetkom lanskega leta. S tem memorandumom, v katerem so jasno